

## YTTRANDE

Datum  
2025-05-22Referens  
RUN-00177-2025

Klimat- och näringslivsdepartementet  
KN2025/00748  
KN2025/00567  
kn.registrator@regeringskansliet.se  
siri.saeed@regeringskansliet.se

## Remissyttrande över Betänkandet 2025:22 Förbättrad konkurrens i offentlig och privat verksamhet och hemställan från Konkurrensverket om företagskoncentrationer

### Sammanfattning

Region Norrbotten välkomnar möjligheten att komma med inspel till betänkandet "Förbättrad konkurrens i offentlig och privat verksamhet, SOU 2025:2".

Region Norrbotten:

- anser att lagen bör tillämpas med hänsyn till regionala skillnader i marknadsförutsättningar. I delar av landet, särskilt i gles- och landsbygdsområden, saknas fungerande marknader inom flera sektorer. I dessa fall föreligger så kallade marknadsmisslyckanden, vilket också uppmärksammas i EU:s Lissabonfördrag, artikel 174. Lagstiftningen bör därför möjliggöra olika tillämpning beroende på om en fungerande marknad finns eller ej.
- anser att lagens syfte och tillämpningsområde bör förtydligas, så att offentliga aktörer inte avstår från att agera i situationer där marknaden inte levererar, och där offentliga insatser är nödvändiga. Det är viktigt att det offentliga fortsatt ges möjlighet att agera i allmänhetens intresse vid bristande marknadsstruktur.
- efterfrågar ytterligare utredning och tydliggöranden kring frågor om rådgivet och beredskap.
- anser att bevisbördan i frågor om otillbörlig konkurrens bör åvila den part som framställer klagomålet.
- ser införandet av marknadsavgifter som problematiskt.

### Region Norrbottens synpunkter

Region Norrbotten ser positivt på syftet att skapa tydligare spelregler och rättvisa konkurrensvillkor, men anser att flera av de föreslagna åtgärderna behöver ses över för att inte hämma regioners och kommuners möjligheter att fullfölja sitt uppdrag, främja lokal och regional utveckling, samt agera där marknaden inte fungerar.

Samtidigt välkomnar Region Norrbotten en översyn av hur konkurrensen kan förbättras, men ställer sig kritisk till flera av utredningens utgångspunkter, slutsatser och förslag. Nedan redogör Region Norrbotten för sina huvudsakliga invändningar.

### Ny lag om offentlig säljverksamhet (LOS)

Utredningen tar inte hänsyn till att det skiljer sig mellan länen i Sverige i frågan om det finns en fungerande marknad eller inte. Även i EU:s Lissabonfördrag, artikel 174, 2008, skrivs att regioner med allvarliga och permanenta, naturbetingade eller demografiska nackdelar, såsom de nordligaste regionerna med mycket låg befolkningstäthet, måste ta hänsyn till de specifika utmaningarna för de yttersta randområdena, de nordligaste extremt glesbefolkade regionerna (här ingår de fyra nordligaste länen i Sverige, inklusive Norrbotten) samt öar, gränsöverskridande regioner och bergsbygder. Detta leder till att området har en icke fungerande marknad.

Vad är en icke fungerande marknad eller marknadsmisslyckanden?

Ett marknadsmisslyckande innebär att en marknad (län eller en kommun) inte fungerar effektivt eller inte alls, vilket leder till att resurser inte fördelas optimalt och att vissa behov inte tillgodoses. Detta kan bero på flera faktorer, inklusive geografiska begränsningar, demografiska utmaningar, ekonomiska faktorer och institutionella hinder. Geografiska begränsningar kan innebära långa avstånd inom länet, vilket gör det svårt att upprätthålla en fungerande marknad på grund av höga transportkostnader och svårigheter att nå kunder och leverantörer. Avsaknad av infrastruktur, såsom vägar och järnvägar, kan ytterligare försvåra handel och distribution av varor och tjänster. Demografiska utmaningar, såsom en gles befolkning, kan leda till att det inte finns en tillräckligt stor kundbas för att stödja lokala företag. Detta gör det svårt för marknaden att fungera effektivt. En åldrande befolkning kan också påverka efterfrågan på vissa typer av varor och tjänster, vilket kan leda till marknadsmisslyckanden. Här kan man ifrågasätta om utredaren har tagit hänsyn till de specifika utmaningarna för de nordligaste extremt glesbefolkade regionerna, som EU:s Lissabonfördrag skriver.

Tolkningen borde leda till att de nordligaste extremt glesbefolkade områdena saknar en naturlig marknad och får så kallade marknadsmisslyckanden på grund av det geografiska läget (långa avstånd till marknad, avsaknad av kluster eller naturliga mötesplatser). Därtill kan den demografiska utvecklingen tilläggas. Detta borde leda till att man kan tillämpa en annan bedömning av statsstöd när det gäller de nordligaste extremt glesbefolkade områdena än för exempelvis Stockholm, Göteborg och Malmö som är urbanmiljöer och har en fungerande marknad. Avsaknaden av dessa överväganden saknas i utredningen om att Sverige har olika förutsättningar, där en marknad inte fungerar på samma sätt i extremt glesbefolkade områden. Detta har utredningen inte tagit hänsyn till.

Region Norrbotten föreslår:

- att lagen borde tillämpas på olika sätt i Sverige, där det finns en marknad och där det inte finns en marknad, så kallade marknadsmisslyckanden, de som pekats ut i EU:s Lissabonfördrag.
- förtydligande av lagens syfte och tillämpningsområde så att regioner och kommuner inte avstår från att agera i fall där offentliga initiativ behövs på grund av marknadsmisslyckanden eller marknadsstruktur.

### **Otillbörlig säljverksamhet, bevisbörda och ventil om "försvarbarhet från allmän synpunkt"**

Otillbörlig säljverksamhet är ett är otydligt begrepp. Förslaget om att kommunen eller regionen ska bära bevisbördan för att visa att verksamheten är försvarbar ur allmän synpunkt anses oroande. Det riskerar att skapa hög administrativ börda, leda till osäkerhet och begränsa kommuner och regioners handlingskraft.

Region Norrbotten föreslår:

- behåll ventilen men utforma tydlig vägledning om vad som avses med "försvarbart från allmän synpunkt".
- utred och klargör särskilt frågorna kring rådighet och beredskap.
- bevisbördan i frågor om otillbörlig konkurrens bör åvila den part som framställer klagomålet.

### **Krav på utvärdering och redovisning**

Förslaget om särskild redovisning bedöms som otydligt och riskerar att medföra onödig administration och höga kostnader. Positivt om mindre verksamheter kan undantas. Utvärdering vart fjärde år kan vara ändamålsenligt, men bör integreras i befintliga system såsom den kommunala uppsiktsplikten.

Region Norrbotten föreslår:

- integrera utvärderingskravet i befintlig tillsyn.
- möjliggör förenklad redovisning för mindre verksamheter.
- förtydliga vilken information som ska rapporteras.

### **Marknadsstörningsavgift**

Införandet av sanktionsavgifter framstår som synnerligen problematiskt. Den föreslagna sanktionsnivån bedöms vara oproportionerligt hög och riskerar att medföra en oskälig belastning för kommuner och regioner, särskilt för mindre kommuner med begränsade ekonomiska resurser. Det föreligger en påtaglig risk att detta avskräcker huvudmän från att vidta nödvändiga åtgärder av rädsla för ekonomiska sanktioner. Förslaget kan därmed ha en hämmande effekt på innovationsförmåga och initiativkraft inom offentligt ägda bolag och förvaltningar. Det framstår vidare som orimligt att marknadsstörningsavgifter ska kunna påföras upp till fem år efter det att verksamheten upphört.

Region Norrbotten föreslår:

- fokusera i större utsträckning på dialog än införande av sanktionsavgifter.
- vid eventuellt införande av sanktionsavgift, begränsa avgiften till särskilt allvarliga fall där uppsåt eller grov oaksamhet föreligger.
- genomför en särskild konsekvensanalys av effekterna för mindre kommuner och samhällskritiska tjänster.
- avstå från att införa retroaktiva avgifter efter att en kommun har upphört med verksamheten.